

A
nagybányai reformált egyházmegye
L á z á r i b a n
1872. évi
márczius 21 és 22-én tartott közgyűlésének
J E G Y Z Ő K Ö N Y V E.

S Z A T M Á R O N,
NYOMATOTT A „SZABADSAJTÓ” NYOMDÁJÁBAN
1872

**A nagybányai reformált egyházmegye
Lázáriban 1872-ik évi márczius 21—22-én tartott közgyűlésének**

J e g y z ő k ö n y v e.

**Csanálosy György esperest és Mándy Ignác helyettesített
segédgondnok elnöklete alatt.**

Jelenvoltak:

Széless Endre, Lengyel Endre, Szoboszlai István egyházi, — Márton Bálint, Kölcsey Antal Császi Bálint, világi tanácsbírák, Bodnár János szentmártoni lelkész, helyettesített jegyző, Koós István ügyvéd, s a járhatatlan ut, sártenger, hózivatar daczára is, nagyszámu lelkész, tanító, és egyházképviselőből álló résztvevő közönség. Az itteni egyházmegyei szokás szerint Czelder Márton felső-bányai lelkész a templomban, korszerű: hit, remény, szereteten alapuló, békét, igazságot, szabadságot lehellő, küzdést, cselekvést, szent egyetértést tartalmazó, mindenesetre jeles erkölcsi és vallásos beszédet tartott, melynek alapigéje: Csel: 20-ik rész 28-ik vers. „*Visseljetek gondot azért magatokról és az egész nyájáról stb.*“ E szívet-lelket megható beszéd, kifogyomatni a tanítói gyámintézet javára.

Csanálosy György esperest, neje halála miatt történt gyászszó körülményei között, érzékeny, és igen nagy hatásu, buzgó ima kíséretében megnyitotta a közgyűlést.

1-ső szám.

Mándy Bertalan egyházmegyei segédgondnok országgyűléseni elfoglaltatása miatt e gyűlésen nem jelenvén meg, Mándy Ignác legidősb világi tanácsbíró helyettesíté.

2-ik szám.

Császi Bálint, mint legtöbb szavazatot nyert egyén, a még hiányzó világi tanácsbírói székét eskületétel után elfoglalta.

3-ik szám.

Sárkány Károly egyházmegyei tanácsbíró, főjegyzői hivataloskodásától, melyről gyengélkedése miatt önként lemondván — ez érdemben tett hasznos szolgálataért, köszönet nyilvánítás mellett, mint méltó elismerésre érdemes, fölmentetik ugyan, de tanácsbírói székében minden időben örömmel üdvözlendő.

4-ik szám.

Pap Bálint egyházm. tanácsbíró, Bencsik István aljegyző saját körülményeiknél fogva a gyűlésen nem jelentek meg:
Sajnos tudomásul vétetik.

5-ik szám.

Miután mind a fő- mind az aljegyző hiányozván, helyettesített jegyzőül e gyűlésre, jegyzőkönyv vezetésére Bodnár János sz. mártoni lelkész feleskettetett.

6-ik szám.

Boros Pál világi ülnök, változott hivatalos állásánál fogva, huzamos éven át megtisztelt ülnöki állásáról indokolt levél által lemondván:

Sajnos tudomásul vétetik, egyszersmind Márton Bálint egyházm. tanácsbíró,- és Muhi Elek pettyini lelkészből álló küldöttség által az egyházmegye nevében tiszteletteljesen felkératik, miszerint vallásos és honfiai érdelemmel megkoszorúzott ülnöki székét ne hagyja el.

7-ik szám.

Elnöki előterjesztés folytán, indítvány tétetett arra nézve, hogy nem mint eddig egyedül a tanácsbírákból, hanem szabadon választva az egyetemes közönségből, küldjön az egyházmegye képviselő küldöttséget az egyházkerületi közgyűlésre:

Az egyházmegyet képviselő küldöttség tagjaiul egyházi részről: Czelder Márton felső-bányai lelkész, világi részről: Nagy Béla lázári egyházi főgondnok egy évig egyhangulag megválasztattak, és egyházmegyénknek törvényes képviselőjével megbizattak.

8-ik szám.

A nagy-bányai ref. egyházmegye, a ft. egyházkerület elibe terjesztett, általa javaslatba hozott zsinattartásra vonatkozó munkáját indokoltan ismét a ft. egyházkerület elibe terjeszti, azon oknál fogva, hogy a többi testvér egyházmegye munkálatával együtt chajtott célzt érjen, mivel a kor követelménye vagy égető szüksége szerint csak is az egyetemes zsinat van elhivatva sikeresen megoldani a kockáztható egyházi és iskolai kérdéseket, szétágazó véleményeket stb.

A zsinattartásra vonatkozó munkát indokolására Széles Endre egyházmegyei tanácsbíró bizatott meg.

9-ik szám.

A szatmár-németi ref. gymnasium tanügyi bizottmányának f. évi april hó 9-ik napján délelőtt 9 órakor tartandó pártfogósági közgyűlésre való meghívását az illető egyházmegye tudomásul vette, egyszersmind a pártfogósági gyűlés nagyobb mérvbeni támogatását az egyházmegyei közönség becses figyelmébe ajánlotta:

A nagy-bányai ref. egyházmegyet a nevezett pártfogósági közgyűlésen egyházi részről: Bodnár János szentmártoni lelkész, világi részről Márton Bálint egyházmegyei tanácsbíró bizatnak meg képviselni.

10-ik szám.

A felsőmagyarországi első kiházaító egylet választmánya által, a ft. egyházkerület papi és tanítói gyámintézetei alapjára, ft. püspök ur kezeibe aránylagos felosztás végett bocsátott — 100 frtot tevő öszvegnek egyházmegyénket illető részét, hálaköszönet kijelentése mellett — egyházmegyei közgyűlésünk az itteni tanítói gyámintézet javára határozta kiadatni.

Ft. püspök urnak ama nagykegyességű kérdéseire:

„Vannak-e papi s tanítói nyugintézetek egyházmegyénkben? külön állanak-e vagy egybeforva?” a nagy-bányai egyházmegye teljesíztetélettel válaszolja:

Vannak igen is, papi és tanítói nyugdíjintézetek: külön-külön.

11-ik szám.

Az egyházmegyei gyűlés elhatározta: miszerint az 1872-ik évben Lázáriban tartott egyházmegyei közgyűlés jegyzőkönyvét — ugyszintén ennekutánna is — a benne foglalt egyházmegyei törvényes intézkedéseknél fogva, hogy az illető egyházak, lelkészek s tanítók kéz alatt tartsák maguk alkalmazása végett az egyházmegye jegyzőkönyvét — az egyházmegye pénztárából előlegezett pénzen az illető esperes ur mintegy 80—100 példányban kinyomattassa, — és az egyházmegyei jegyzőkönyvek árát minden évben az egyházkerületi jegyzőkönyvek árával együtt az egyházaktól szedesse be.

12-ik szám.

Csanálosy György esperest mély megilletődéssel jelentette ki, az egyházmegyei gyűlés előtt: három elhunyt lelkész, jölesül: Eszláry Károly berendi,- Tóth Bénéjámín ombodi,- Gyarmathi Gábor adorjáni lelkész halálát.

Részvételtjes tudomásul vétetett.

13-ik szám.

Az újonnan ajánlkozó vagy egyházmegyénkbe belépni kívánnó tanítóknak, tanítói állomás csak akkor adatik, ha képes és érdemes tanítóink elhelyeztetnek, és ha mint új tanítók a képes-égi vizsgát kiállották, mivel alapos ok nélkül rendes tanítót nem lehet kihagyni.

14-ik szám.

Koós István ügyvéd, azon erélyes és buzgó eljárásáért, melyet perlekedési eseteknél az egyházak, lelkészek, tanítók érdekében végrehajtott, méltó elismeréssel további sikeres működésre fölkérte.

15-ik szám.

A kiskolesi egyház által, az illető lelkész Balogh István és iskolatanító Kecskeméty Sándor számára kötelezett fa,- széna,- s egyébbb fizetés megcsontítása vagy levonása elengedhetetlennek határoztatott.

A törvényes egyházi felsőség iránti tiszteletlenségért, az ellenszegülő egyházi tagok komolyan megfeddettek. E sérelmes ügy elintézése végett, Balla László krassói lelkész és Koós István ügyvéd kiküldetnek.

16-ik szám.

A berendi és adorjáni lelkész nélküli egyházakban, a tanítók részére, az özvegy lelkésznők által káplántartás fejében szolgálatdíjul hetenkint egy-egy osztr. értékű ftot az egyházmegye gyűlés jóváhagyta.

17-ik szám.

A halál eset által üresedésbe jött adorjáni lelkészi állomásra, szabadválasztás útján szavazattöbbséggel Barkász Albert avasujvárosi segédlelkész választatott meg és kifogás nélkül megerősített.

18-ik szám.

A berendi kisdud egyház, lelkészi haláleset által, nehéz körülményeinél fogva, egy ideig lemondott anyaegyházi jogáról, helybeli lelkészi állomásáról, s mint volt régente, fiókegyházzá lőn, a közeleső udvari egyházhoz csatlakozott, hogy mind az egyház, mind az iskola anyagi, szellemi életének, különösen a nevelés szent ügyének a kor követelménye szerint nagyobb lendületet szerezzen. Ugy azonban, hogy az özvegy lelkésznő kegyeleti évi fizetése, a parochián kívül külön lakóhelye, az egyház által illőleg biztosítva van; az udvari lelkésznek a berendi

fiókegyházra való felügyeletért, urvacsora kiszolgáltatásért, — az esketési,- keresztelési,- temetési palástdíjon kívül — évenként az egyház, az egyházi pénztárból 2 részletben 60 osztr. értékű ft. van biztosítva. A keresztelés és esketés történhetik Berenden is, de akkor az illető, fuvart vagy szekeret tartozik az udvari lelkészért küldeni.

A tanítónak minden egyházi és iskolai kötelesség teljesítéseért, évenkénti fizetése, az új bérleven megállapított 320 osztr. ért. firtig van kötelezve. — Az újonnan szerkesztett berendi tanítói bérlevél 3. példányban felmutatott és megerősített.

Végül 8 hold föld után eső adót két évről az özvegy lelkész, mint férje után haszonélvező, tartozik lefizetni; a kerti gyümölcsfák kivágatása és más helyre vitele megtiltatik.

19-ik szám.

Az ombodi lelkészválasztási ügy kérdése, — mely régóta feszültségben tartja az egész egyházmegyét és felzavart állapotban a meghasonlott ombodi egyházat, hová már három rendbeli köldöttség volt részint vizsgálatra, részint két lelkészválasztásra kiküldve, de minden közvetítés, kibékítés daczára, némely nyugtalan természetű egyén, atyafiúi villongása, ármánykodása miatt, nem sikerült az óhajtott szent egyetértés, békekiezklözése, — folyt le meglehetősen zajban, vagy is szokatlan rendetlenségben, jelesen: az első papválasztási alkalommal, Ombod választó közönsége két hatalmas pártra szakadva: a nagyobb párt Sándor János ombodi administratorban, a kisebb de jelentékeny párt Soltész János apai lelkészben esküdt. Ez utóbbi párt a megerősítés ellen óvástételét, kifogás alá eső, kánonszerű vétségi vádakkal megrakottan Sándor János ellen, az egyházmegye ítélő törvényszéke elibe beadta, ennek folytán új kiküldöttség jelent meg a beadott vádpontok megvizsgálására és azon sajnos tudomásra jutott, miszerint Sándor János elválasztott vagy legtöbb szavazatot nyert lelkész, valóban kifogás alá eső, hitelesen bebizonyult kánonszerű hibái miatt ombodi lelkészül meg nem választható és meg nem erősíthető.

Ily körülmény közt — Sándor János önkéntes lemondása után — második papválasztás határozottatott el Ombodon; 130 választó közül 47 Soltész János apai lelkészre, 30 ismét a már nem választható Sándorra adta szavazatát, 53 egyén pedig nem jelenván meg, nem élván szavazati jogával. E szerint 47 szavazattal Soltész János ombodi lelkésszé elválasztott; ezen megválasztó közönség nevében meg is hivatott, de bizonyos feltételekhez kötötte, az ombodi lelkészi állomás elfogadását.

Most Soltész János apai lelkész közvetítő óhajta és az ombodi mindkét párton levő választó közönség bele nyugvása szerint 3-ik papválasztás határozottatott el következő indokolással:

Az első választás megint Ombodon az új választási jegyzőkönyv szabálya szerint törvényesen folyt le; minthogy azonban a másik választás alkalmával Sándor kifogás alá eső, hitelesen bebizonyult kánonszerű hibái miatt többé nem választható volt, és minthogy Soltész János apai lelkész 47 szavazattal nem óhajtotta elfogadni az atyafiúi villongásban vagy meghasonlásba élő ombodi egyház lelkészi hivatalát, az egyházmegye részéről azon komoly megfiggyással engedtetett meg kérelemre a 3-ik papválasztás, miszerint két hét alatt annyi szétvonás után szentegyetértéssel történjék meg a lelkészválasztás. — Sándor János pedig többé nem választható. Választási ellenöröktől, egyházi részről: Czelder Márton felső-bányai lelkész, világi részről: Koós István ügyvéd kiküldetnek.

Hitelesítés alkalmával, esperesi bejelentés szerint, Sándor Jánosnak — saját kérelmére — bizonyítványa azonnal kiadatni rendeltetett, az urvacsora kiszolgáltatásától eltiltatott, s az ombodi egyház felügyelete az új lelkész megválasztásáig Varga Lajos nagy-kelecsi lelkészre bízott.

20-ik szám.

Az egyházmegye által kinevezett tanügyi bizottmány előtt jelentkezett négy egyén u. m. Gecsei István, Nagy László, Kaszó István, Ecsedi Antal megvizsgáltattak; a három első tanító bekebleztetni ajánlatik; az utolsó egyén pedig egy próba évre üresedés esetében alkalmaztatni véleményeztetik.

21 ik szám.

Az egyházmegyei pénzügyi küldöttség, az esperesi és pénztárnoki számadást illetőleg; jelesül: 1-ör Nt. esperes urnak 1870—1871. évi mindennemű egyházmegyét és egyházkerületet illető számadását 2-or Sárkány Károly egyházm. pénztárnok 1869 - 1870. évi számadását, 3-or Lengyel Endre 1871. évi pénztárnoki számadását megvizsgálván, minden tételeiben hibátlanoknak találtattak, s helybenhagyattak és a számadások terhe alól véglegesen felmentettek.

22-ik szám.

A felső-bányai egyházi rét eladását. és jobb, biztosabb helyeni kaszálló megvásárlását illető intézkedést az egyházmegyei gyűlés jóváhagyta.

23-ik szám.

Barkász Albert volt felső bányai segédlelkész és az itteni egyháztanács közti ügy aként intéztetett el, hogy Barkász segédlelkész az egyház elleni követelésétől elálott, a kérdésben forgó 12 ft. 60 kr. a felső-bányai egyház által az egyházmegye tanítói gyámintézete javára ajánlatott fel.

24-ik szám.

A misztótfalusi és mogyorósi egyháznak felelőség terhe alatt komolyan meghagyatik: miszerint a csekély jövedelemmel bíró tanítói fizetését apró részletekben pontosan gondozza befizetni, nehogy a hanyagság miatt rakásra halmazott díjt polgári hatóság útján legyen kénytelen az egyházmegye végrehajtani.

25-ik szám.

Az apai anyaegyháztól egy mértföldnyire eső 230 lelket számláló apahegyi fiókegyház mintegy 36—40 tanköteles gyermek anyagi, szellemi nyomorát, neveltetési hiányát tekintve, az államsegélyből — az egyházkerület nagyképességű közbenjárásával hajt e szent célra rendes tanítói állomást évenkénti 300 ft. segélyezés mellett felállítani. E szent ügy kivitele vagy gyámolítása nemcsak hitfelekezeti hanem nemzetiségi szempontból is a ft. egyházkerület különös pártfogásába és az egyházmegyét képviselő küldöttség hathatós támogatásába ajáltatik.

26 ik szám.

Nagy-kolcsi lelkész Varga Lajosnak Nagy Sándor patóházai lakos ellen lelkészi díj ügyében tárgyalt folyamodványa, — mely a ft. egyházkerületi tanácstól — 1871-ik évi aug. jegyzőkönyvének 291-ik számában újabban hozandó ítélet beküldése végett egyházmegyénkhez visszatétetett, és következő végítélet hozott:

Miután Nagy Sándor patóházán lakik, itt gazdálkodik, ugyanitt élvezi az illető lelkész szolgálatát, és miután Nagykolcson csak is neje után bir néhány holdföldet: kétfelé díjt nem fizethet, jogi szempontból; tehát Nagy Sándor patóházai lakos Patóházán tartozik lelkész- és tanítóibért fizetni, a nagykolcsi egyházi teherviseléstől véglegesen fölmentetett.

27-ik szám.

Bartók Károly patóházai lelkésznek, sárközujlaki lakos Parajdi Bálinton, önként kötelezett több ízben sürgetett 8 véka tisztabuza követelése, az egyházmegyei közgyűlés ítélő törvényszéke által jogos követelésnek határozatott:

Parajdi Bálinton polgári hatóság útján behajtatni rendeltetett.

28-ik szám.

Az aranyosmegyesi uradalom 20 holdföld kegyes adományozása az itteni egyház s belhivatalnokok javára, örvendetes tudomásul vétetett, hálásköszönet kijelentése nyilváníttatik érte.

29-ik szám.

A józsefházi egyházban a 300 ft. adósság, mely veszendőben van, Koós István ügyvéd fuvardíj megtérítése mellett is végrehajtást eszközölni kiküldetik.

30-ik szám.

Vámfalusi iskolatanító Albert József, — a miért Egrinek meghívás folytán ünnepélyes ígéretet tőn, és ebbeli ígéretét már több ízben megszegte, Vámfaluban ugyan tanítónak meghagyatik, de ingatagságáért méltán megrovatik.

Ugyancsak Vámfaluba a belhivatalnokok fizetése, bizonyos egyházi kulcs megvizsgálása tárgyában Széles Endre színérváraljai lelkész és tanácsbíró, és Kávásy László birtokos kiküldetnek.

31-ik szám.

A sárköz-ujlaki egyházban az adóviselésre vonatkozólag: a meghívó bérlevél határoz, mind az egyházra, mind a belhivatalnokra nézve.

32-ik szám.

Garbolczi birtokosnő Lövey Klára 60 ft. kegyes adománya és az egyháztagok kézi munkával való pénzkeresete az egyház javára, örvendetes tudomásul vétetik.

33-ik szám.

Tóth László patóházai birtokos — ki jelenleg ugyan Szatmáron lakik, de mivel itt birtoka után egyházi terhet nem visel, — Patóházán a birtokaránylag kivetett lelkészdíjt köteles fizetni.

34-ik szám.

Az uszakai egyház, az itteni iskolatanító Gál Lajos fizetését 50 frttal feljebb emelte, az egyházmegye a nevelés szent ügye érdekében méltó elismeréssel vette.

35-ik szám.

A magasligeti lelkész panaszt terjesztvén be a hivatali díj be nem szolgáltatása miatt. A polgári hatóság fölkérendő az erélyes behajtásra. A gondnok a tűzkár elleni biztosítására az egyház épületeinek felelősség terhe alatt fölhivatik. A lelkész és tanító az erdő illetőség terhe teljes használatában mint tulajdon jog élvezetében megerősítettik. A papbér kölcsönös megállapítása tárgyában Pap Bálint kispaládi lelkész, tanácsbíró, Nagy Bálint birtokos kiküldetnek.

36-ik szám.

A kishodosi egyháznak, komolyan meghagyatik, hogy iskolatanító Balogh Áron fizetését Szentgyörgy napig felelősség terhe alatt polgári hatóság útján is behajtassa, földbeli ígéretét pedig, melylyet tett, hiven teljesítse.

37-ik szám.

A tisztaberki egyház azon kérvénye, hogy a belhivatalnokok fa fizetése szállitassék lejjebb — kölcsönös kiegyenlítés reményében — függőben maradt, mi ha meg nem történnék a gyűlés folyama alatt, azon esetben Szabó Lőrincz méhteleki lelkész és Császi Bálint világi ülnök küldetnek ki, ez ügy elintézése végett.

38. szám.

A kispaleskei egyház lelkészi díjját illetőleg, a mely fizetés már eddig is gyakorlatban volt, most azonban néhány fizetni nem akaró egyházi tag által megtagadtatott, jelesen: Taracz-

közi György, Biró Miklós, Jáger József, Deme István és Biró Gáboron a birtok aránylag reájok eső lelkészdiót — polgári hatóság útján is behajtani az egyházi előjárásnak terhe alatt komolyan meghagyatik.

39-ik szám.

A sárközi egyház és belhivatalnokai közt történt kölcsönös egyesség a borváltási díjra nézve 5 évig elfogadtatott.

40-ik szám.

Az udvari egyháznak, a belhivatalnokok fideszállítása ügyében tett ismét — megisméti kérvénye, a különben is eléggé csekély fizetés mellett, mint már több ízben, úgy most is hasonló megütközéssel tudomásul vétetett:

Ez ügy elintézése végett Lengyel Endre egri lelkész s tanácsbíró, Kölesey Antal világi ülnök kiküldetnek.

41-ik szám.

Peleskey Dániel ombodi iskolatanító kitünő szorgalmáért, vagy kitünő iskolatartás: neveléstanításaért, a legnagyobb jutalmazással, méltó elismeréssel, követésre méltó példányképül köröztetni rendeltetett.

42-ik szám.

A batizi küldöttség bejelentése folytán, mind a volt lelkésznek Szücs Jánosnak, mind az egyháznak újabb követelése, kölcsönös jóvátétel által kiegyenlítettnek mondatott:

Szücs János lelkész további követeléseitől végképen elmozdítatott.

43-ik szám.

A hiripi lelkész Veres Péter a birtokában levő legelő és erdő illetőség, — mint tulajdon jogában lenni mondatott. Ugy azonban, hogy építési szent célokra meghatározott néhány szálát az egyház javára is tartozik adni.

44-ik szám.

Krassón Bozsó István a veszendőben levő iskolapénzről, a krassói egyháznak legfeljebb 30 nap alatt felelősség terhe alatt számolni tartozik. Különben Koós István ügyvéd kéretik föl az ügy végrehajtására.

45-ik szám.

A szamoskőrödi lelkész Pap Ferencz folytonos gyengülése következtében az egyházzal kötött két oldalú szerződés mellett lelkészi hivataláról lemondott, úgy azonban, hogy saját körülményei, különösen gazdálkodási ügye miatt oct. 14-ig Kóródon marad, a lelkészválasztásra pedig jogot ad az egyháznak. Veres Zsigmond nagy-bányai segédlelkészt az egyház addig is fele fizetésre meghívhatja.

46-ik szám.

A helyet cserélt vagy állomásaikról megváltozott tanítók következőképen helyeztettek el:
 Szárazberekre: Bottyán József, Sárközre: Nagy László, Egribe: Horváth Pál, Udvariba:
 Török Bénéjamin, Nagy-Hodosra: Karaszon József, Amaczra: Ecsedi Antal, Homokra: Vásárhelyi
 Károly, Petyén és Rozsályi tanító, — Sipos János, Baló András és Monai Kis Endre tanítók
 hely nélkül maradtak.

Az elemi tűzvész által megkárosult bábonyi egyház javára, az illető egyházak és kegyes
 adakozók segedelem gyűjtésre tisztelettel fölhívattak.

A gyűlés befejeztetett, a lázári, batizi és kispesleskei gyűlést magyar vendég szeretettel
 kitartó egyházaknak az egyházmegye nevében hálaköszönet jelentetett ki.

jegyzette:

Bodnár János s. k.

kakszentmártoni ref. lelkész,
 mint helyettesített egyházmegyei jegyző.

